

Поляков А.П., д.т.н., проф.; Гембарський О. С., викл.

ВПЛИВ ЗАСТОСУВАННЯ МАШИН ІНЖЕНЕРНОГО ОЗБРОЄННЯ НА ВИКОНАННЯ ЗАВДАНЬ ПІДРОЗДІЛАМИ ТА ЧАСТИНАМИ СУХОПУТНИХ ВІЙСЬК ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ

Сучасна міжнародна обстановка, завдання, які поставлені перед Збройними Силами України вимагають щоб боєготовність і боєдатність з'єднань, частин і підрозділів були на високому рівні. Постійний розвиток засобів та способів збройної боротьби і викликані цим зміни в характері сучасного загальновійськового бою не тільки ускладнили зміст системи забезпечення бойових дій армійського корпусу, а й різко підвищили вимоги до її функціонально пов'язаних підсистем.

Під системою забезпечення бойових дій, від ефективності якої залежить боєготовність та боєдатність частин та підрозділів, мається на увазі сукупність її видів забезпечення, як бойове, технічне, тилове та морально-психологічне.

Системі забезпечення бойових дій частин та підрозділів притаманні всі відмінні ознаки складності системи:

– усі елементи системи орієнтовані на виконання головного завдання - виконання поставлених завдань;

– здійснюється взаємодія із зовнішнім середовищем - усі елементи удосконалюються під час виконання комплексу заходів бойової підготовки, яка є основним змістом повсякденної діяльності частин та підрозділів в мирний час та залежить від повноти і якості забезпечення;

– включає в себе багато взаємопов'язаних і взаємозалежних елементів;

– управління системою має ієрхічну структуру.

З військової доктрини України випливає, що основною задачею забезпечення військової безпеки держави в мирний час є створення військового потенціалу країни на рівні, достатньому для виконання завдань, які стоять перед Збройними Силами, а також підтримка постійної бойової готовності Збройних Сил для відсічі можливої агресії. Останнім часом реалізація військової доктрини стає усе більш складною проблемою. Це зв'язано з необхідністю збільшення матеріальних витрат на створення і утримання найбільш удосконалених систем озброєння, а також для розвитку необхідних навичок особовим складом.

Здатність Збройних Сил до виконання завдань, які перед ними ставляться оцінюється бойовою готовністю і бойовими можливостями військ. Бойові можливості військових формувань характеризують здатність підрозділів, частин, з'єднань виконувати визначені бойові задачі в конкретних умовах обстановки. Поняття «бойові можливості» поєднує сукупність кількісних і якісних показників, що характеризують здатність завдавати поразки супротивнику, здійснювати маневр, пересування і та інше.

В умовах, коли ймовірний супротивник не визначений, для оцінки бойової можливості військ доцільно застосовувати термін потенційні бойові можливості, що виражає сумарну здатність бойових засобів завдати визначеної шкоди супротивнику відповідно до бойових характеристик техніки і зброї, навченістю особового складу і наявністю матеріальних засобів.

На сучасному етапі розвитку Збройних Сил озброєння і військова техніка стали найважливішим елементом їх боєдатності, матеріальною основою ведення

бойових дій. У бойових діях успіх в істотній мірі залежить від бойових можливостей усіх видів озброєння і військової техніки та їхньої кількості. Особливістю сьгоднішніх Збройних Сил України є їх висока рухомість і маневреність, оскільки вони насичені мобільною військовою технікою.

Готовність військової техніки до бойового застосування може виражатись в повноті виконання наступних вимог:

- технічна справність об'єкта та готовність до виконання оперативної задачі;
- повна укомплектованість боєкомплектom, запасними частинами і пристосуваннями та військово-технічним майном;
- підготовка машини до бойового застосування;
- готовність екіпажа приступити до виконання бойової задачі.

З вищесказаного можна зробити висновок, що військова техніка може функціонувати на полі бою, якщо вона технічно справна і керується навченим екіпажем. Тому необхідно розглядати об'єкт воєнної техніки не просто як технічний виріб, а саме систему „Об'єкт озброєння – екіпаж – навколишнє середовище”.

Досвід застосування військ показує, що бойові можливості підрозділів та частин інженерних військ, а відповідно, повнота та своєчасність виконання ними задач, в повній мірі залежать від високої бойової готовності машин інженерного озброєння (МІО). При цьому під бойовою готовністю машин інженерного озброєння розуміють ступінь їх підготовленості до використання при виконанні бойових завдань.

Боеготовими машинами інженерного озброєння вважаються такі, які мають необхідний запас ресурсу, приведені у вихідний, встановлений експлуатаційною документацією стан і підготовлені до виконання поставлених бойових завдань на використання за призначенням.

Технічні властивості машин інженерного озброєння можна розділити на дві групи. До першої групи відносяться: автономність, придатність до обслуговування та відновлення; довгострокова готовність, що впливає на реальний стан зразків, що у даний момент можуть брати участь у бойових діях. До другої групи: боєздатність; стабільність; ергономічність; бойова керованість, що впливають на рівень бойових властивостей машин інженерного озброєння та ефективність їх застосування.

Технічні властивості відображають надійність такої системи, як військова техніка яка у більш загальному змісті є надійністю технічного виробу (безвідмовність, довговічність, ремонтпридатність і збережаність). Тому технічні властивості охоплюють систему обслуговування, постачання, відновлення, а також умови бойового функціонування військової техніки і кваліфікацію особового складу.

Машини інженерного озброєння є найбільш масовим видом техніки в підрозділах та частинах інженерних військ, вони широко використовуються не тільки як засоби забезпечення бойових дій, але і в повсякденному житті частин і підрозділів. Будучи основним засобом, який забезпечує інженерне обладнання території, машини інженерного озброєння вирішальним образом впливають на ведення бойових дій частинами і підрозділами.

В якості бази для машин інженерного озброєння використовується коліна та гусенична база. Необхідно відмітити, що машини інженерного озброєння оснащені спеціальним обладнанням, яке використовується при їх застосуванні за

призначенням. Ефективність використання спеціального обладнання, яке встановлено на машинах інженерного озброєння, значною мірою залежить від навченості операторів.

Таким чином, як середня швидкість переміщення машин інженерного озброєння так і ефективність використання за призначенням їх спеціального обладнання потребує комплексної навченості екіпажів. Це необхідно для підтримки підрозділів і частин інженерних військ на високому рівні бойовій готовності.

Ефективність функціонування підрозділів інженерних військ багато в чому залежить від продуманого і правильно спланованого використання машин інженерного озброєння. Основні принципи, що впливають на ефективність використання підрозділів інженерних військ можна звести до наступних двох категорій: організаційного і технічного планування.

До першої відноситься: централізоване використання і єдине керівництво використанням машин інженерного озброєння у кожній ланці; їх раціональний розподіл по напрямках, ділянках і маршрутах руху; використання підрозділів інженерних військ на одних закріплених напрямках; планування використання машин інженерного озброєння з мінімальною кількістю передислокацій; вибір найбільш раціонального складу сил і засобів підрозділів інженерних військ.

До другої – відповідність задач підрозділів інженерних військ реальним можливостям машин інженерного озброєння в даній конкретній обстановці; підготовка особового складу і машин інженерного озброєння; наявність їх постійного резерву, необхідного для вирішення раптово виникаючих задач.

Таким чином, в життєдіяльності військ в мирний час машини інженерного озброєння мають велике значення для вирішення завдань бойової підготовки особового складу і забезпечення життєдіяльності підрозділів. В воєнний час без машин інженерного озброєння неможливо в сучасних умовах виконувати частинам і підрозділам поставлені задачі. Ефективність використання машин інженерного озброєння залежить як від ретельного планування застосування за призначенням і її тактико-технічних показників, так і від навченості особового складу, який експлуатує машини інженерного озброєння.

Поляков Андрій Павлович – д.т.н., професор, заступник директора інституту машинобудування та транспорту з наукової роботи та міжнародного співробітництва, Вінницький національний технічний університет

Гембарський Олег Степанович – викладач кафедри інженерної техніки, Академія Сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного